

Järjestön etu jyrää jäsenen

Elintarvikealan, myös leipomoalan, työehtosopimusten voimassaoloaika päättyi maaliskuun lopussa. Tämän jälkeen tapahtumat ovat seuranneet toisiaan. Työntekijäpuoli on ensin pariin kertaan lakkoillut rajoitetuilla vain tiettyihin yrityksiin kohdistetuilla lakoilla, sen jälkeen on kokeiltu työnantajapuolen koko elintarvikealaa koskenutta työsulkua, ja tämän jälkeen on taas lakkoilltu työntekijäpuolen järjestämällä rajoitetulla lakolla ja siinä sivussa on Suomen Elintarviketyöläisten Liitto SEL ry hylännyt kolme valtakunnansovittelijan tekemää sovintoesitystä. Ja tätä kirjoittaessani on vielä epäselvää alkaako 25.5.2010 työntekijäpuolen uhkaama koko elintarvikealaa koskeva lakko.

Paljon on siis tapahtunut, mutta ei siis niin paljon, että neuvotteluosapuolet olisivat päässeet sopimukseen uudesta työehtosopimuksesta. Moni varmasti miettii, missä on vika, kun elintarvikealalla työntekijä- ja työnantajapuolen neuvottelijoiden on niin vaikeaa päästä keskenään sopimukseen, kun muilla teollisuuden aloilla, ehkä auto- ja kuljetusalaa lukuun ottamatta, asioista pystytään sopimaan paljon helpommin. Onko elintarvikealalla vika kenties neuvottelijoissa vai missä?

Jos vika olisi neuvottelijoissa, niin ongelma olisi erittäin helposti ratkaistavissa, neuvottelijoita vain vaihdettaisiin. Valitettavasti näin helpolla ei ongelmia elintarvikealan neuvotteluissa ratkaista. Vaikeaan neuvottelukierrokseen on olemassa kuitenkin hyvin yksinkertainen syy: Suomen Elintarviketyöläisten Liitossa erittäin vahvasti vallalla oleva järjestöpolitiikka. SEL:lle on vuosikymmenten ajan ollut kunniakysymys estää työaikoihin liittyvät joustot. Viimeksi tämän asian puolesta elintarviketyöläiset lakkoilivat vuonna 1994 yli kahden viikon ajan. Kun perinteet velvoittavat, niin saman asian puolesta ollaan valmiita lakkoilemaan ja tekemään lähes mitä tahansa, kunhan vain tavalla tai toisella joustot tälläkin kertaa estetään tai niiden toteuttaminen tehdään mahdollisimman hankalaksi. Sillä, että työelämän vaatimukset ovat 16 vuodessa muuttuneet, ei ole SEL:lle mitään merkitystä. Myöskään sillä, minkälaisista joustoista olisi oikeasti kysymys ja hyötyisivätkö myös työntekijät näistä joustoista, ei ole SEL:lle mitään mer-

kitystä. Asian vastustamiseen riittää pelkästään sanan "jousto" kuuleminen.

Olen ollut mukana elintarvikealan työmarkkinatoiminnassa vuodesta 1992 lähtien. Yhä vakuuttuneemmaksi olen tullut siitä, että SEL:n ensisijainen tehtävä on järjestön perinteiden ja vallan säilyttäminen ja tietyn ajoin myös näiden asioiden ulospäin näyttäminen, vasta toissijaisena tavoitteena tulevat jäsenten (työntekijöiden) tarpeet. Ja jos ensisijainen tavoite edellyttää, että toissijainen tavoite kärsii, niin siihen ollaan kylmästi valmiita. On täysin selvää, että menneistä ja myös mahdollisesti tulevista työtaisteluista aiheutuu yrityksille mittavia taloudellisia vahinkoja, joita yritykset myöhemmin "paikkaavat" yt-neuvotteluiden jälkeen toteutettavilla työvoiman vähentämisillä. Sillä, että lukemattomat ihmiset menettävät näiden työtaisteluiden myötä työpaikkansa, ei ole SEL:lle mitään merkitystä. Tärkeintä on vain se, että SEL voittaa taistelun työnantajapuolen ETL:ää vastaan. SEL:n kommentti tuleviin irtisanomisiin vain on, että "irtisanomiset olisivat tulleet muutoinkin, ne eivät johtuneet lakoista".

Yhdistystoiminnan peruseriaate on se, että järjestö on jäseniään varten, ei niin, että jäsenet ovat yhdistystä varten. Näin luulisi olevan myös työntekijäpuolella. Kun tämä peruseriaate unohtetaan, niin järjestön toiminta on todellisessa kriisissä.

Mistä sitten leipomopuolen joustoissa on kysymys? Työnantajapuoli on esittänyt, että työpaikoilla voitaisiin luottamusmiehen kanssa sopia työaikajärjestelystä, jossa työntekijöiden työaika tasoittuisi tietynä tasoittumisjaksona keskimäärin 36 tuntiin siten, että työaika voisi yhden viikon aikana olla enintään 48 tuntia. Tällainen sopiminen edellyttäisi aina myös yksittäisen työntekijän henkilökohtaista suostumusta. Esimerkiksi jos yhdellä viikolla tehtäisiin työtä 48 tuntia, työajan tasoittuminen keskimäärin 36 tuntiin edellyttäisi, että työaika olisi jollakin toisella viikolla enintään 24 tuntia. Suomen Elintarviketyöläisten Liitto on paljon puhunut perhe-elämän ja työelämän yhteensovittamisesta ja lisääntyvän vapaa-ajan tarpeesta. Nyt kun siihen olisi uuden työaikamallin myötä mahdollisuus, niin se ei kuitenkaan SEL:lle kelpaa. Uuden työaikamallin myötä

työn määrä pienenesi ja työntekijöiden vapaa-aika vastaavasti lisääntyisi. Mutta se ei kelpaa, koska ylityönä tehtävä työ ja sitä kautta ylityökorvaukset vähenisivät. Julkisuuteen ja omille jäsenille vain kylmästi kerrotaan, että työnantajapuoli vaatii, että työtä pitää tehdä jatkossa kuutena päivänä ja 60 tuntia viikossa. Ja valitettavasti media ja työntekijät vielä tätä propagandaa uskovat. Kun tätä propagandapeliä on jo muutaman kuukauden seurannut, ei tarvitse enää yhtään ihmetellä erilaisissa historiankirjoissa olevia kertomuksia siitä, miten joissakin maissa kansalaiset ovat vilpittömästi uskoneet vallanpitäjiensä myöhemmin perättömiksi osoittautuneisiin propagandapuheisiin.

SEL:n sisäisissä vaaleissa sekä 1970-luvun lopulla että 1990-luvun puolivälissä tapahtui mielenkiintoista asioita: tuolloin myös kuolleet henkilöt äänestivät ja eräät henkilöt äänestivät kahteen kertaan. Ja näin entiset vallanpitäjät säilyttivät valtansa. Vähemmistöön jääneet SEL:n henkilöt 1970-luvulla vain totesivat; että "demarit voittivat vaalit, mutta kommunistit voittivat äänenlaskun". Kun SEL:n asenteissa ei ole tapahtunut vuosikymmenten saatossa mitään muutoksia, niin toimintaankohan myös seuraavissa vaaleissa samalla tavalla?

M. Väyrynen

Mika Väyrynen

